

Spodbudno učno okolje

Milena Školiber, dipl. vzgojiteljica, Vrtec pri OŠ Ivanjkovci

Za vsakega vzgojitelja je zelo pomembna in zahtevna naloga ureditev igralnice oz. bivalnega prostora otrok v smislu spodbudnega učnega okolja, saj ravno tak prostor deluje kot »tretji vzgojitelj«. Članek govori o tem, kako si vzgojitelji prizadevamo prepoznati osebne interese in sposobnosti posameznega otroka ter mu nuditi primerno spodbudo. Predšolski otroci ravno v spodbudnem učnem okolju dajejo pobude za dejavnosti, ki izvirajo iz njihovih osebnih interesov in namenov, ter imajo potem tudi dovolj časa, da svoje načrte uresničijo in so pri tem tesno povezani z ljudmi in materiali.

Ključne besede: spodbudno učno okolje, bivalni prostor, vzgojitelji, predšolski otroci, primerna spodbuda

AKTIVNO UČENJE OTROK IN PODPORA VZGOJITELJA

Če je učno okolje spodbudno, je tudi učenje otroka znotraj tega aktivno. Aktivno učenje definiramo kot učenje, pri katerem otrok deluje na predmete ter stopa v interakcije z ljudmi, z zamslimi, ki jih tudi uresničuje. Učni proces otroka je torej interakcija med dejanji otroka, ki so seveda usmerjena k nekemu cilju, in realnostmi okolja, ki na ta dejanja vplivajo.

Vloga nas, vzgojiteljev, je, da podpiramo otrokov celostni razvoj, in tako je naš prvi cilj spodbujanje aktivnega učenja. Pozorni moramo biti tudi na to,

kaj se otroci naučijo in tudi kako se naučijo. Otrokom moramo dati moč, da zmorejo svoje učenje voditi sami. Vzgojitelji si prizadevamo prepoznati posebne interese in sposobnosti posameznega otroka ter mu nuditi primerno spodbudo. Da bi bilo učenje otroka kar se da aktivno, otroke spodbujamo tako, da:

- organiziramo okolje in rutine za aktivno učenje (igralne površine so jasno določene in založene z zanimivimi, starosti primernimi materiali),
- vzpostavljamo ozračje za pozitivne socialne interakcije (razmerja med otroki in odraslimi so sproščena in pozitivna),
- spodbujamo otrokova namenska dejanja, reševanje problemov,
- načrtujemo takšne izkušnje, ki gradijo na otrokovih dejanjih in interesih.

SPODBUDNO UČNO OKOLJE – VPLIV NA OTROKE

Otroci v spodbudnem učnem okolju imajo možnost samostojnega izbiranja materialov in se odločati, kaj z njimi početi. Sposobni so izbirati materiale in se odločati, kako jih uporabiti. Tega si tudi želijo. So iznajdljivi in z materiali ravnajo po svojih interesih in sposobnostih. Neovirano izbiranje je bistveno za aktivno učenje.

Otroci materiale raziskujejo z vsemi čuti. Proces spodbudnega, aktivnega učenja vključuje vse čute in otrok predmet spozna tako, da z njim eksperimentira – primer ananasa: ko otroci odkrijejo, da je zunanji del ananasa trd in bodičast, notranji pa sladek in sočen, začnejo razumeti, da ima lahko predmet, ki je videti neprijeten, dober okus. In če jim to samo povemo, to še ne pomeni, da znajo oz. to razumejo. Ključnega pomena je lastna izkušnja, opazovanje in odkritje.

Otroci odkrivajo razmerja skozi neposredno izkušnjo s predmeti. Ko se otroci s predmeti okoli sebe seznanijo in z njimi eksperimentirajo, jih začne zanimati, kako bi jih bilo mogoče povezati. Kakšen dveletnik še ni sposoben povedati, katera

škatla je večja, širša, globlja ali višja. Da bi dobil občutek za ta razmerja, se mora s škatlami ukvarjati, jih zlagati skupaj, nalagati eno na drugo in podobno.

Otroci materiale tudi preoblikujejo in kombinirajo. Način dela z materiali v spodbudnem in predvsem naravnem okolju je tudi ta, da otroci spreminjajo oblike in barve materiala (primer: igra na mivki). Vloga nas, odraslih oz. vzgojiteljev, je, da otrokom nudimo materiale, ki dopuščajo preoblikovanje, in da cenimo otrokovo prizadevanje za spreminjanje in kombiniranje materialov, kar prinaša pomembna odkritja pri otroku.

Shranjevanje materialov v prostoru – igralnici.

Shranjevanje materialov podpira navado poiščiči-uporabi-vrni. Interesni koticiki igralnice so v nekem smislu vrsta privlačnih odprtih shramb, v vsaki pa so materiali, ki spodbujajo določeno vrsto igre oz. aktivnega/spontanega učenja ob igri. Otroci se gibljejo od koticika do koticika, poiščejo stvari, ki jih potrebujejo (npr. pripravijo juho iz zamaškov, uprizorijo predstavo, zgradijo hišo ...). Ko se otroci igrajo sproščeno, uporabljajo material, kjer ga pač najdejo. Plastelin je mogoče odnesti v koticček dom, kjer bo uporabljen kot hrana za dojenčke, ali v koticček s kockami, kjer se bo spremenil v »krokodile v reki«.

Zunanji prostor – narava. Spodbudno učno okolje pa niso samo igralnica in koticiki. Veliko aktivnega spodbudnega učenja nam ponuja absolutno tudi narava. Otroci dandanes niso tako blizu naravi kot nekoč. Občutek za naravo je bil zelo močan pri starejših generacijah in je tudi kulturna okoliščina, ki se jo v vrtcu zelo trudimo povezovati in oživeti. Pozitivno naravnost do narave zgodaj uveljavimo s tem, da otroci dobijo bogata in raznolika doživetja narave. Otroci glede na razvojno stopnjo spoznavajo male in velike živali iz svoje neposredne okolice in, če je le mogoče, pomagajo skrbeti za živali in njihovo rast ter kasneje opazujejo soodvisnost različnih živali in rastlin. V vrtcu zato uporabimo možnosti za nova doživetja in otrokov razvoj, povezan z dožemanjem narave, ki jih nudijo izleti v gozd in na deželo, ogled rastlinjakov, kmetij, živalskega vrta ...

USTVARJANJE SPODBUDNEGA OZRAČJA

Razumevanje spodbudnega ozračja. Ker je učenje v spodbudnem okolju socialen, interaktiven odnos, je spodbudno medosebno ozračje bistvenega pomena za aktivno učenje. Naloga nas, vzgojiteljev, je, da ustvarjamo in ohranjamo okolje, v katerem smo lahko v pozitivni interakciji z otroki. Pomembno je, da se lahko otroci ukvarjajo in igrajo z vzgojiteljem in materiali brez strahu, tesnobe, naveličanosti in zapostavljenosti. V učno

spodbudnem okolju je aktivno učenje osnovno sredstvo, s katerim otroci konstruirajo znanje na področju socialnega, čustvenega, intelektualnega in telesnega razvoja. Pri uresničevanju vsega tega ima podpora odraslega velik pomen.

Temelji človeških razmerij. V otrokovem odrasčanju je že v predšolskem obdobju ključnega pomena razvijati zmožnosti zaupanja, avtonomnosti, iniciativnosti, empatije in samozaupanja. Te zmožnosti so temelji socialnega in čustvenega zdravlja otrok in se še posebej razvijajo v spodbudno učnem okolju.

Zaupanje je prepričanje vase in tudi v druge, ki omogoča otroku, da se loti neke aktivnosti in da ve, da mu bodo ljudje, od katerih je odvisen, dali potrebno spodbudo in podporo.

Avtonomnost je zmožnost samostojnosti in raziskovanja, ki spodbuja otroke, da so radovedni in raziskovalni. V predšolskem obdobju so otroci sposobni veliko stvari opraviti sami, vzgojitelji jih moramo pri tem spodbujati, da to tudi naredijo.

Iniciativnost je zmožnost otrok, da se lotijo kake naloge in jo tudi končajo, si zapomnijo situacijo, se odločajo in ukrepajo. Pomembno je, da vzgojitelji spodbujamo otroke pri opisovanju njihovih namenov, da zaupamo v njihovo sposobnost izbiranja in odločanja, kajti tako vidijo sami sebe kot sposobne, zmožne ljudi.

Empatija je sposobnost, ki otrokom omogoča razumeti občutja drugih, tako da jih povezujejo z občutki, ki so jih imeli že sami. Empatija pomaga otrokom sklepati prijateljstva in razvijati občutek pripadnosti.

Samozaupanje je zmožnost zaupati v svoje sposobnosti, da otrok delo, ki ga je začel, tudi dokonča. Samozaupanje se razvija, če otroci preživljajo čas v spodbudnih okoljih, če razvijajo svoje sposobnosti in interese ter če imajo priložnost doživeti uspeh.

Spodbudno ozračje otrokom zelo ustreza in otroci so v učnem okolju uspešni prav zaradi spodbudnega ozračja. Ta jim omogoča, da se lahko osredotočijo na svoje interese in pobude, da preizkušajo svoje zamisli, se pogovarjajo o svojih dejanjih in rešujejo probleme na starosti primerne načine. Spodbudno ozračje pri otroku pospešuje in krepi razvoj zaupanja, avtonomnosti, iniciativnosti, empatije in samozaupanja.

POTI USTVARJANJA SPODBUDNEGA UČNEGA OKOLJA

Smernice za delo z otroki v spodbudnem učnem ozračju:

- *Delitev vodenja med odraslimi in otroki*
Če si vzgojitelji in otroci delimo moč in vodenje, prevlada ozračje vzajemnega zaupanja, spoštovanja in samoaktualizacije. Takrat smo pripravljeni prisluhniti zamislim drug drugega in jih tudi preizkusiti.
- *Osredotočanje na sposobnosti otrok*
Učenje je najbolj učinkovito takrat, ko otroke motivirajo osebni cilji in interesi. Mi jim to omogočamo na takšen način, da ustanovimo spodbudno učno ozračje, tako da odkrivamo interese, nagnjenja, sposobnosti in zmožnosti otrok in da le-te razvijamo.
- *Ustvarjanje pristnih odnosov z otroki*
Vzgojitelji s svojimi zmožnostmi in navdušenjem v spodbudnem okolju in ozračju obogatimo interakcije z otroki in tako postavimo temelje za pristne odnose, ki omogočajo pošteno in učinkovito učenje.
- *Spodbujanje otroške igre*
Otroci namenijo igri precejšen del svoje energije. Igra v spodbudnem okolju in ozračju vključuje vse sestavine aktivnega učenja: materiale, odločitve, njihov govor in podporo odraslega. Vzgojitelji

v spodbudnem okolju za aktivno učenje dokazujemo svojo zavezanost otroški igri tako, da opazujemo kompleksnost otroške igre, jo skušamo razumeti, in tudi tako, da smo z otroki igrivi, saj je učenje preko igre najbolj aktivno, s tem pa spodbujamo otrokovo spontano željo po učenju.

- *Uporaba pristopa reševanja problemov za premagovanje socialnih konfliktov*

Pri otrocih pogosto prihaja do konfliktov. Vzgojitelji se zavedamo, da so otrokove želje tudi v spodbudnem okolju in ozračju konfliktnine in da so taki pripetljaji naravni. V konfliktnih situacijah pa vidimo priložnosti, da otroci razvijajo veščine reševanja socialnih problemov v skupini in zunaj nje.

ZAKLJUČEK

Na podlagi različnih strokovnih razmišljanj in lastnih izkušenj lahko trdim, da smo vzgojitelji tisti, ki ustvarjamo spodbudno učno okolje našim otrokom. Prav tako smo vzgojitelji tisti, ki ustvarimo v tem okolju tudi spodbudno ozračje, in to tako, da uporabljamo omenjene smernice oz. prvine v vsakem okolju ali programu dela z otroki.

Če vzgojitelji dosledno ohranjamo spodbudno okolje in ozračje, se otroci in mi lahko neovirano učimo. Če oboji skupaj sodelujemo v okolju s spodbudnim ozračjem, so otroci motivirani in hočejo uresničiti svoje namene. Vzgojitelji pa spodbujamo otroke, naj uporabijo svoje znanje pri reševanju problemov, obenem pa se tudi sami učimo o sposobnostih posameznih otrok, o tem, kako na pristen način stopiti v interakcijo in kako spodbuditi razvoj vsakega posameznika v skupini.

Literatura

- Dolar Bahovec, E. in Bregar Golubič, K. (2004): *Šola in vrtec skozi ogledalo*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
Hohman, M. in Weikart, D. P. (2005): *Vzgoja in učenje predšolskih otrok*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport in zavod RS za šolstvo.

KIT
KIT Žižki d.o.o.
Proizvodnja kovinske opreme

SVETUJEMO, PROJEKTIRAMO, IZDELUJEMO IN MONTIRAMO ZA VAS.

GARDEROBNE OMARE ZA ŠOLE
Omare so predeljene po višini, opremljene z odlagalno polico, obesno kljukico, pleksi napisno ploščico na vratih ter zračnimi linami. Zaklepajo se s cilindrično ključavnico na ključ, šifro ali obešanko. Na voljo so v različnih barvnih kombinacijah in dimenzij.

GARDEROBNE OMARE S POŠEVNIM VRHOM
Vse garderobne omare lahko imajo kovinski podstavek višine 100 mm ali kovinski podstavek s sedežno klopjo višine 350 mm. Poševni vrh preprečuje odlaganje odpadkov na vrh omare.

KLASIČNE GARDEROBNE OMARE »KIT«
Izdelujemo enodelne, dvodelne in tridelne omare. Opremljene so z odlagalno polico in obesnim drogom, cilindrično ključavnico na ključ, šifro ali obešanko.

ARHIVSKE OMARE
Namenjene so za arhiviranje in hranjenje raznih dokumentov in drugih predmetov. Vrata omare so dvokrilna in se zaklepajo s tritočkovno ključavnico na ključ. Na voljo so različne velikosti omar s poljubnim številom polic v notranjosti.

ZAUPA NAM VEČ KOT 40% OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOL V SLOVENIJI.

Žižki 48/c, 9232 Črenšovci ☎ + 386 (2) 573 71 37 www.kit-zizki.com